

Հոգաբարձուների հոգատարութիւններին. ժամանակը իրայ հնութեան և նորոգութեան հետ զանազան փոփոխութիւնների է ենթարկում մարդկութեան վիճակը. այս ուսումնարանը երբեմն ըստ մասին պտղատու եղած է, և երբեմն անպտուղ. Հոգաբարձութիւնը աչք չէ դարձրել շատ անգամ սորա ներքին և արտաքին կանոնաւորութիւնների վերայ. նրանց մէջ շատ անգամ յուզվել են զանազան միմեանց հակառակ խնդիրներ. Հոգաբարձութիւնը սորա նիւթական կարողութեան վերայ երբեմն շատ անհոգ լինելու պատճառաւ՝ ծառայել է նա ոմանց միմիայն անձնական օգուտներին. և այսպիսի դեպքերում Աղէքսանդրապօլու հասարակութիւնը իրանց պարտքը երբէք չէ ճանաչել. նա իւր հետաքրքրութիւնը չէ ուղղել այս առարկայի ընչութեանը, որպիսութեանը և վարչութեանը վերայ. և դորա համար է՝ որ արժանաւորի փառքը և անարժանի անարգանքը միասին ննջում են մի անկողնոյ տակ. Հոգաբարձութիւնը անցեալ 1869 թուին կրկին վերանորոգվեցաւ Աւհայիաւ Վաթողիկոսի հաստատութեամբ, և երևում են օր ըստ օրէ նրանց աշխատանքների պտուղները. Ի հարկէ կըջանան նրանք դէպ ի լաւը քայլափոխեցնել. տայ Աստուած յաջողութիւն նրանց, և հասարակութեանը ուսումնասիրական ոգի, որ գոնէ ստիպուած ժամանակի պահանջիցը, և օրինակուած մերձակայ քաղաքների յառաջադիմութիւններիցը՝ հասկանան իւրեանց մարդկային արդար պարտականութիւնները*):

(Մեղեան է յեղեղաւ):

ԲԻԻԶԱՆԴԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Քիլիսէն մեզ գրուած նամակ մը զարմանք կը յայտնէ լրագրաց ոմանց մէջ անցեալներն հրատարակուած այն լուրին վրայ, որ կըծանուցանէր

*) Այս նիւթի վերայ ընդարձակօրէն խօսելու աւելորդ համարեցի, որովհետեւ ինչպէս նկատում եմ՝ սա օր ըստ օրէ արձակ նիւթ կդառնայ Աղէքսանդրապօլու նորահաս երիտասարդների գրիչներին, ուստի եւ հանդամանարար կայսրդուն նորա անցեալը, ներկայն եւ ապագայն.

[Թէ Գալիթ ներշնչուհ անուն անարժան վարդապետը Ատանայէն և ուրիշ տեղերէ զատ Պէլէնէն ալ բազմաթիւ տուններ Պապականութեան դարձունելու ստորագրութիւն առեր է:

Այս անհիմն լուրը, կըսէ նամակագիրը, չենք դիտեր որ աղբիւրներէ քաղած են լրագիրք: Մեր Գեր. Առաջնորդը (Հալէպու Ս. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսը) Յօնանու պէս ի քուն թմրած չէ: Իր վիճակներն անայցելու ձգած չէ. թէ յեղեփա, թէ ի Մարաշ, թէ յԱնտիոք, և թէ ուրիշ մանր մունք վիճակներ եկեղեցական և աշխարհական քննիչներ ու այցելուներ ղրկելէ դադրած չէ: Պէլէնու աղգայնոց հետ ալ զրաւոր հաղորդակցութեան մէջ է միշտ, և այս օրերս Պատրիարքարանէն իբրեւ օգնական ղրկուող Արժ. Քալօր և Եղիշէ վարդապետներն ալ Պէլէն հանդիպած և հոն օր մ'ալ կեցած ըլլալով, այսպիսի բան մը տեսած ու լսած չեն:

Արդարեւ Վիլիկոյ վիճակներուն մէջ արմատացած կրօնական բարոյական և քաղաքական անթիւ գեղձումներն անուրանալի են, բայց մեր Գեր. Առաջնորդին խնամոց յանձնուած վիճակայնոց վրայ ամենայն հոգատարութեամբ հսկելու փոյթն ալ գրուանի տակ ծածկել անհնար է: Եթէ իրենցաւ պատճառող բան մը կայ, այս է թէ՛ Հալէպի Վիլայէթին ենթարկեալ քաղաքական պաշտօնատարները տակաւին յիսուն վաթսուն տարի առաջ գործածուած հին դիրքը բռնած են. ծեծ, բանտ, անկանոն և գրեթէ բռնի հաւատափոխութիւններ և այլն պակաս չեն. Ասկէց զատ Հայերը նուաստ դիրք մը ունին, իսկ պապականք աւելի և համարում կը վայելեն, և ինչ խնդիր որ ունենան՝ խնդն կը կատարուի: Գեր. Առաջնորդն այս իրողութեանց վրայ ընդարձակ տեղեկագիրներ գրած է ի Պատրիարքարան, որոնցմէ կրնաք պէտք եղածները քաղել, և եթէ արժան դատիք՝ պատուական լրագրոյդ միջոցաւ հրատարակել:)

Մեղե. Բ. 1028. Դեկտ. 2:

Պ. ՈՍԿԱՆԵԱՆ:

Լրագիր ընթերցողները դիտեն թէ Ամերիկայի Հայ գաղթականութեան մէջ նշանաւոր աղգային

մը կայ՝ Պ. Օսկանեան՝ որ իւր հաղուագիւտ յատկութիւններովն մեծ անուն ու համարում ստացած է Ամերիկայի մէջ։

Նիւ—Եորքի մէկ լրագիրը՝ Հոմ Ճըրնը անուն մեր այս ազգայնոյն վրայ այս անգամ հետեւեալ տողերը հրատարակած է, որ մեծ պատիւ կընեն ընդհանուր ազգիս։

«Թէ քաղաքիս և թէ Ա.աշինկիթնի մէջ լրագիրս ընթերցողք ցաւով պիտի իմանան Օսմանեան ղեկավար Պլաք պէյին Ամերիկա վերադառնալու ղիտաւորութիւն չունենալը, որ այժմ՝ Ա. Պլաք կը գտնուի։

«Պլաք պէյին վերադառնալուն վրայ կցաւիմք, իսկ ուրախ եմք որ մեր երկրին մէջ անոր յաջորդելու արժանի պրանչելի անձ մը ներկայ կը գտնուի։ Այս անձը՝ Արեւելեան ղիտուններէն Պ. Օսկանեան է։

«Թիւրք մ'է, իսկ երկար ժամանակէ հետէ մեր երկրին մէջ բնակած, և մեր երկրին գործառնութեանց քաջահմուտ է։ Այս անձը՝ եթէ Ամերիկայի ղեկավար որոշուի օգոստ. Սուլթանէն, աւելի ընդունելի կըլլայ քան թէ ուրիշ անձինք։

«Պարտուպատշաճ յարգանք կ'ընդրեմք Բ. Գոռնէն որ անմիջապէս այս անձին յանձնէ ղեկավարութեան պաշտօնը յԱմերիկա։ Պ. Օսկանեան թէ նախագահին և թէ անոր պաշտօնէից կողմանէ սրտի մտօք պիտի ընդունուի։

Բ. Գոռն ալ արդէն տեղեակ ըլլալով Պ. Ռահմանի լարեմասնութեանց, կ'ուսամք թէ Ամերիկացոց փափաքանաց համաձայն պիտի որոշէ, եթէ Պլաք պէյ Ամերիկա վերադառնալու ղիտաւորութիւն չունի ստուգիւ։

(Արդէն նոյն ազգասէր և քաջահմուտ ազգայնոյն ղեկավար լինելը մեր ազգ. լրագիրները հազորդեցին)։

Փետր. Թ. 647 զիկտ. 3

Անգլո-թուրքական հեղինակ

Հ. Եղիսէ անուն կաթողիկ վարդապետ մ'անցեալ ուրբաթ օրը Սամաթիոյ կաթողիկաց եկեղեցին ըստ Հոռոմեական ծիսի պատարագ ընելով և երկիսայ մը մկրտելով, եկեղեցին պղծուեր է։ Որովհետեւ վարդապետը հակահասունեան է եղեր։

Հիմա եկեղեցին զոյգ է իրրեւ պղծեալ։ Սամաթիոյ Հասունեան կղերն ու ժողովուրդը հոն չեն ելածար և տան մը մէջ ժամերգութիւն և պատարագ կընեն եղեր։

Այս տեսակ սրբապղծութիւն մը մինչև այսօր լսուած ու տեսնուած չըլլալուն համար է որ անգլո-մակդիրը կուտանք։

Երուսաղէմի մէջ ամեն օր Լատինք կերթան պապամերժ Յունաց և Հայոց պատարագած սեղաններուն վրայ պատարագ կընեն, և խղճերնուն չղչեր, իսկ Հասունեանը ընդունող կաթողիկ քահանայի մը պատարագած սեղանը պղծեալ կհամարուի։

Բայց զարմանալու չէ։

Մոլեռանդութիւնն ու հակառակութիւնն այսպիսի արտառոց և հակասական տեսարաններ կըրնան ընծայել աշխարհի։

Տեսնենք ինչպէս պիտի նորէն սրբազործի պղծեալ եկեղեցին։

Այս ալ քիչ հետաքրքրաշարժ չէ։

Մասիս Թ. 1032 զիկտ. 46

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԷ

ՅՕՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՅ ՍԻՆՕԳԻ։

Դեկտ. 9— Երժ. Հմայեակ Վարդապետն ընդունեցաւ ի Միաբանութիւն Մայր Եթուոյս Լըմիաճնի։

« « — Գանձակայ Ստեփաննոս քահանայն Եղեանց զըկեցաւ ի քահանայութենէ վասն զինեմով և անդարձ վարուցն, և առաքեցաւ ի Վանս Չարեքայ յապաշխարութիւն։

« 16 — Ի տեղի Յակովբ Վարդապետի Երժ. Կարապետ Վարդապետ Տէր Գալստեանց կարգեցաւ Վանահայր Սթովմայի Վանուցն Եղուլեաց։

« « — Երժ. Մկրտիչ Վարդապետ Շահնազարեանց կարգեցաւ Վանահայր Կարմիր կոչեցեալ Ս. Ստեփաննոսի Վանուցն։